

KPMG
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
KPMG Huset
Værkmestergade 25
Postboks 330
8100 Aarhus C

Telefon 73 23 30 00
Telefax 72 29 30 30
www.kpmg.dk

Region Midtjylland

Revisionsberetning nr. 26 af 15. august 2013 vedrørende revisionen af Region Midtjyllands regnskab for 2012

005850 12001 / 3126836_1.DOCX

Indhold

1	Konklusion på revision af årsrapport 2012	340
1.1	Indledning	340
1.2	Revisionspåtegning på årsrapport 2012	340
1.3	Sammenfatning af bemærkninger i revisionsberetning	342
2	Sammenfatning af væsentlige forhold	342
2.1	Sammenfatning af supplerende oplysninger i revisionsberetningen	343
2.2	Region Midtjyllands resultater i perioden 2007-2012	343
2.3	Kommentarer vedrørende likviditetsmæssige beredskab	344
2.4	Kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier	344
2.5	Forvaltningsrevision	346
3	Risikovurdering, revisionsstrategi og -plan	348
3.1	Risikovurdering	348
3.2	Revisionsstrategi og -plan	348
4	Den udførte revision af forretningsgange og interne kontroller m.v.	349
4.1	Regnskabsudarbejdelse	351
4.2	Psykiatri og social	351
4.3	Regional Udvikling	351
4.4	Løn og pensioner	352
4.5	Praksisområdet og tilskudsmedicin	352
4.6	Indkøb af varer og tjenesteydelser, herunder betalinger	353
4.7	Finansiell status, herunder ledelsestilsyn	354
4.8	Administrativ it-anvendelse	354
5	Udført revision af årsregnskabet for 2012	355
5.1	Regnskabet som helhed	355
5.2	Resultatopgørelsen	355
5.3	Balancen	358
6	Ledelsesberetning	361
7	Opfølgning på tidligere rapporterede supplerende oplysninger	361
7.1	Tidligere afgivne supplerende oplysninger - fortsat gældende	361
7.2	Tidligere afgivne supplerende oplysninger - afsluttede/udgåede	362
8	Øvrige revisionsarbejder	363
8.1	Anlægsprojekter	363

8.2	Statsrefusion af udgifter til servicejob	363
9	Øvrige forhold	363
9.1	Direktionens regnskabserklæring	363
9.2	Ikke-korrigerede forhold	364
9.3	Fejlinformation i årsregnskabet som skyldes besvigelser	364
9.4	Overholdelse af lovgivningen	364
9.5	Begivenheder indtruffet efter balancedagen	365
9.6	Forsikringer	365
10	Afsluttende oplysninger	365
10.1	Andre ydelser end revision	365
10.2	Lovpligtige oplysninger m.v.	366

1 Konklusion på revision af årsrapport 2012

1.1 Indledning

I henhold til Revisionsregulativ for Region Midtjylland afgives hermed afsluttende beretning om udført revision vedrørende regnskabsaflæggelsen for 2012.

Region Midtjyllands årsregnskabsmateriale for 2012 omfatter årsrapport 2012 og regnskabsbemærkninger 2012.

I overensstemmelse med "Budget- og regnskabssystem for regioner" har vores revision for 2012 omfattet årsrapport 2012.

Årsrapporten for Region Midtjylland er aflagt af forretningsudvalget til Regionsrådet for Region Midtjylland i henhold til lov om regioner. Regionsrådet har vedtaget årsrapporten den 29. maj 2013, hvorefter den er overgivet til revision.

Vores revision er udført i overensstemmelse med de principper, der er beskrevet i revisionsberetning af 26. oktober 2006 om ansvarsforhold og revisionens formål, tilrettelæggelse og udførelse og tiltrådt af forberedelsesudvalget for Region Midtjylland den 15. november 2006.

Som en integreret del af den finansielle revision af årsrapporten for 2012 har vi gennemført forvaltningsrevision samt juridisk kritisk revision. Hvor den finansielle revision har fokus på at opnå sikkerhed for, at der ikke er væsentlig fejlinformation i regionens regnskab, har forvaltningsrevisionen fokus på, om forvaltning af Region Midtjyllands anliggender er varetaget på en økonomisk forsvarlig måde.

Vores konklusion på den udførte revision meddeles dels ved revisionspåtegning på årsrapporten for 2012, jf. afsnit 1.2, og dels ved afgivelse af revisionsberetning.

Revisionsberetningen giver en kort summarisk redegørelse for, hvilke revisionsarbejder der er udført, og om der på baggrund heraf har været anledning til at fremkomme med bemærkninger over for Regionsrådet, som tilsynsmyndighederne skal informeres om, jf. afsnit 1.3. Herudover anføres supplerende oplysninger eller kommentarer, som revisor finder anledning til at meddele Regionsrådet, jf. afsnit 2.1.

1.2 Revisionspåtegning på årsrapport 2012

Revisionen af årsregnskabet og gennemlæsningen af ledelsesberetningen har ikke givet anledning til bemærkninger af en sådan væsentlighed eller karakter, at det vil komme til udtryk i vores påtegning på årsregnskabet samt udtalelse om ledelsesberetningen.

Vi har forsynet Region Midtjyllands årsrapport for 2012 med revisionspåtegning uden forbehold.

I lighed med tidligere år har vi ved vores revision påset, at budgettal er i overensstemmelse med meddelte bevillinger. Vi har ikke revideret budgettallene i årsregnskabet, herunder underliggende forudsætninger for budgettallene. Som følge heraf har vi indarbejdet en supplerende oplysning, som defineret i erklæringsbekendtgørelsen for statsautoriserede revisorer, i revisionspåtegningen, hvori vi anfører, at budgettal i regnskabet ikke har været underlagt revision.

Der er herudover ikke givet supplerende oplysninger i revisionspåtegningen.

Vores revisionspåtegning på årsregnskabet for 2012 er gengivet:

"Til Regionsrådet for Region Midtjylland

Påtegning på årsregnskabet

Vi har revideret årsregnskabet for Region Midtjylland for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2012. Årsregnskabet omfatter anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og noter (side 89-111). Årsregnskabet er udarbejdet efter bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Regionens omkostningsbaserede resultatopgørelse udviser et overskud på 425 mio. kr. i 2012, balancen udviser en egenkapital på 1.780 mio. kr. og en balancesum på 14.693 mio. kr.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der er i overensstemmelse med Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner". Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Herudover er det ledelsens ansvar, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision, god offentlig revisionsskik og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt bestemmelserne i regionens revisionsregulativ. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for regionens udarbejdelse af et årsregnskab. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af regionens interne kontrol. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Revisionen omfatter desuden en vurdering af, om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af regionens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2012 samt af resultatet af regionens aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2012 i overensstemmelse med Økonomi- og Indenrigsministeriets "Budget- og regnskabssystem for regioner". Det er ligeledes vores opfattelse, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Supplerende oplysning om forståelse af revisionen

Region Midtjylland har som sammenligningstal i oversigterne medtaget de af Regionsrådet godkendte oprindelige og korrigerede budgettal for 2012. Af årsregnskabet fremgår endvidere ikke-regnskabsmæssige oplysninger. Disse budgettal og ikke-regnskabsmæssige oplysninger har ikke været underlagt revision.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har gennemlæst regionens ledelsesberetning. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af årsregnskabet. Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet."

Der er fra og med 2011 indgået aftale om udformning af revisionserklæringer mellem Rigsrevisionen og Foreningen for Statsautoriseret Revisorer. Aftalen medfører blandt andet, at der kun medtages en udtalelse om forvaltningsrevision, såfremt vi har bemærkninger hertil. For 2012 er forvaltningsrevision ikke beskrevet i vores erklæring, da vi ingen bemærkninger har hertil. Der henvises til efterfølgende afsnit 2.4.

1.3 Sammenfatning af bemærkninger i revisionsberetning

I henhold til § 7 i Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 977 af 27. september 2011 om regionernes budget og regnskabsvæsen, revision m.v. skal vi anføre bemærkninger i revisionsberetningen, hvis vi under revisionen konstaterer forhold, hvorom vi mener, at Regionsrådet og tilsynsmyndigheden skal informeres.

I henhold til regionens revisionsregulativ er revisionsbemærkninger f.eks. forhold omkring:

- Tvivl om lovmedholdelighed i beslutninger og dispositioner
- Væsentlige fejl i regnskabet eller bogføring, som ikke er berigtiget
- Væsentlige og tilbagevendende mangler ved forretningsgange og intern opfølgning/kontrol.

Nærværende beretning indeholder ingen revisionsbemærkninger, som Regionsrådet skal besvare over for tilsynsmyndigheden.

2 Sammenfatning af væsentlige forhold

I henhold til regionens revisionsregulativ gives supplerende oplysninger i revisionsberetningen om forhold, som ikke har givet anledning til revisionsbemærkninger, men som er så væsentlige, at Regionsrådet bør orienteres herom.

I efterfølgende afsnit 2.1 er der foretaget en sammenfatning af de supplerende oplysninger, som revisionen har givet anledning til.

Dernæst har vi i afsnit 2.2 til 2.4 valgt at fremhæve enkelte forhold fra vores revision, herunder er der i afsnit 2.4 redegjort særskilt for den gennemførte forvaltningsrevision, herunder juridiske kritiske revision.

I de efterfølgende afsnit 3 til 5 har vi mere detaljeret redegjort for revisionens tilrettelæggelse og udførelse, den udførte revision af forretningsgange og interne kontroller og revisionen af årsregnskabet for 2012.

2.1 Sammenfatning af supplerende oplysninger i revisionsberetningen

Nærværende beretning indeholder på følgende område en ny supplerende oplysning, som Regionsrådet hermed orienteres om:

- Indkøb af varer og tjenesteydelser, jf. efterfølgende 4.6.1.

Herudover har vi i afsnit 7 redegjort for opfølgningen på tidligere afgivne supplerende oplysninger, jf. revisionsberetning nr. 22 af 15. august 2012. Vi har i afsnit 7.1 redegjort for opfølgningen på de supplerende oplysninger, der fortsat er gældende:

- Regnskabsresultat på social- og specialundervisningsområdet, jf. efterfølgende 7.1.1
- Fondsadministration, jf. efterfølgende 7.1.2.

Dernæst har vi afsnit 7.2 redegjort for opfølgningen på de supplerende oplysninger, der er afsluttede eller udgåede:

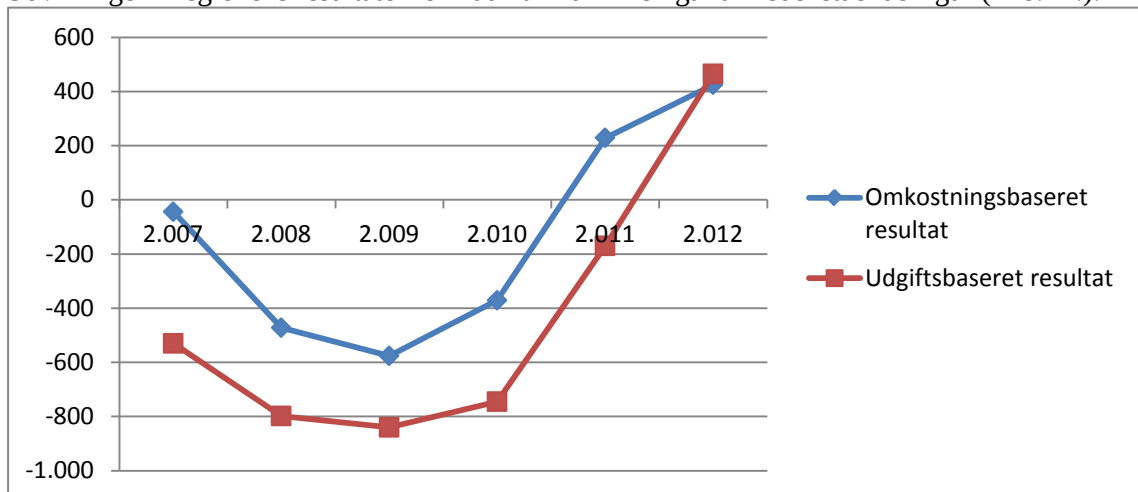
- Materielle anlægsaktiver, jf. efterfølgende 7.2.1
- Akkumuleret resultat vedrørende social- og specialundervisningsområdet, jf. efterfølgende 7.2.2 It-anlægsregnskaber, jf. efterfølgende 7.2.3.

For en nærmere beskrivelse af de supplerende oplysninger henvises til de anførte afsnit.

2.2 Region Midtjyllands resultater i perioden 2007-2012

Der har i 2012 været betydelige forbedringer i såvel det omkostningsbaserede som det udgiftsbaserede resultat.

Udviklingen i regionens resultater for 2007 til 2012 fremgår af nedenstående figur (mio. kr.):

De strukturelle tiltag, som blev iværksat i 2011, væsentligst omstillingsplanen, har i al væsentlighed medført balance i regionens overordnede økonomi.

Regionens resultater for 2007–2009 skal bl.a. ses i lyset af overgangsordningen i forbindelse med regionernes oprettelse, som betød længere indfasning af stigningen i bloktilskud, samt i kriterierne for fordeling af bloktilskud mellem regionerne.

Forbedringerne i det udgiftsbaserede resultat er opnået efter, at der centralt og på regionshospitalet i 2012 er afholdt en række konsolideringsudgifter, væsentligst vedrørende indfrielse af leasingaftaler og udgiftsførsel af anskaffelser af medico-teknisk udstyr. Centralt omfatter de gennemførte tiltag i alt 262 mio. kr., mens gennemførte tiltag på regionshospitalet udgør i størrelsesordenen 75 mio. kr.

De gennemførte konsolideringstiltag skal ses i lyset af den i 2012 vedtagne Budgetlov, som betyder, at regionerne bliver økonomisk sanktioneret, hvis regionernes samlede regnskabsmæssige nettoudgifter overstiger de vedtagne budgetter for nettodriftsudgifter for henholdsvis Sundhedsområdet og Regional Udvikling.

Af årsrapporten side 7 fremgår, at regionens nettodriftsudgifter ekskl. andel af renter for 2012 på Sundhedsområdet har udgjort 21.203 mio. kr. mod korregeret budget for 2012 på 21.241 mio. kr., opgjort i overensstemmelse med økonomiaftalen. Regionen har således overholdt økonomiaftalen og budgetloven på Sundhedsområdet.

På området for Regional Udvikling har regionen fra og med 2012, og i overensstemmelse med præcisering, ændret regnskabspraksis for registrering af projekttilsagn. Ændringen medfører, at tilsagn om projekttilskud skal indregnes fuldt ud i det regnskabsår, hvor der indgås resultatkontrakt. Ændringen af regnskabspraksis har medført negativ egenkapital på det regionale udviklingsområde på -173,6 mio. kr., som skal afvikles i 2013 og 2014.

2.3 Kommentarer vedrørende likviditetsmæssige beredskab

Som led i vores revision af årsrapporten for 2012 har vi foretaget vurdering af regionens likviditetsmæssige beredskab, herunder årets låneoptagelse samt efterlevelse af kassekreditregler.

I lighed med tidligere år har Region Midtjylland i 2012 haft fokus på det likviditetsmæssige beredskab. Regionen har således i årsrapporten for 2012 og i kvartalsrapport pr. 31. marts 2013 redegjort for udviklingen i den aktuelle og forventede udvikling i den gennemsnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen. Ifølge kassekreditreglen må regionens gennemsnitslikviditet set over 365 dage ikke være negativ.

I årsrapporten for 2012, side 12-13, har regionen opgjort pengestrømmene for 2012 og opgjort den gennemsnitlige likviditet pr. 31. december 2012. Heraf fremgår, at regionens likvide beholdninger pr. 31. december 2012 udgør 315 mio. kr., mens den gennemsnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen pr. 31. december 2012 udgør 1.803 mio. kr., hvilket er en stigning på 300 mio. kr. i forhold til 2011.

Regionen forventer ikke i 2013 at udnytte sine maksimale likviditetsmæssige trækingsfaciliteter (kassekredit).

2.4 Kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier

Den samlede tilsagnsramme for Regionens tre kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier DNU, DNV og Regionshospitalet Viborg udgør i 2012-priser 11,1 mia. kr. De samlede pro-

jektudgifter har pr. 31. december 2012 udgjort 1,4 mia. kr. fordelt med 1,0 mia. kr. til DNU, 0,1 mia. kr. til DNV og 0,2 mia. kr. til Regionshospitalet Viborg.

De kvalitetsfondsfinansierede projekter er et revisionsmæssigt fokusområde ud fra såvel en væsentlighedsbetragtning som en risikobetragtning.

Som led i vores løbende revision i 2012 har vi foretaget en overordnet vurdering af procedurer vedrørende regionens kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier omfattende blandt andet projektstyring, økonomi- og risikostyring samt rapportering. Vores vurdering har bl.a. omfattet overholdelse og ajourføring af styringsmanual, tilrettelæggelse af arbejdsdeling mellem de involverede parter, rapportering til Regionsrådet m.m.

Vi har ligeledes påset, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af projekternes forbrug, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, indgåede aftaler m.v. Herudover har vi stikprøvevist efterprøvet, om udgifterne er registreret på de enkelte delprojekter og vedrører de respektive projekter.

Til brug for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses opfølgning på kvalitetsfondsfinansierede byggerier har vi for de enkelte projekter afgivet kvartalsvise revisorpåtegnede redegørelser til Regionsrådet fra det tidspunkt, hvor der opnås endeligt tilsagn, og udbetaling af midler fra kvalitetsfonden påbegyndes. Der er i 2012 afgivet erklæringer vedrørende DNU og Regionshospitalet Viborg.

Vores kvartalsvise redegørelser til Regionsrådet indeholder supplerende oplysninger i forhold til de modtagne tilsagnsskrivelser. Vi har nedenstående i hovedtræk gengivet disse supplerende oplysninger, samt øvrige forhold identificeret ved vores revision:

- Gennemgangen af de kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier har vist, at der fortsat bør være fokus på opbygning og tilpasning af en kompetent byggeorganisation, herunder at der er fornødne ressourcer og kompetencer til styring af leverancer.
- Gennemgangen har endvidere vist, at der i relation til risikostyring og fremdrift fortsat er behov for at sikre, at regionens risikostyring integrerer kravet om etablering af fuldt funktionsdygtige hospitaler indenfor den aftalte tilsagnsramme med krav om genanvendelse af udstyr, herunder it- og medico-tekniske løsninger, samt med krav om, at de opstillede effektiviseringskrav opnås i overensstemmelse med de endelige tilsagn.
- Endelig har gennemgangen vist, at der fortsat bør fokuseres på at sikre en effektiv afgrænsning og udgiftsfordeling mellem aktiviteter, som er indeholdt i kvalitetsfondsprojekterne og beslægtede aktiviteter, hvor projektet er integreret i det eksisterende sygehus, eller andre ikke-kvalitetsfondsfinansierede parallelle anlægsprojekter, f.eks. OPP-projekter.

Der arbejdes fortsat med tilpasninger og forbedringer i regionens forretningsgange.

Det er fortsat vores vurdering, at de overordnede forudsætninger for, at Regionsrådet bliver orienteret og involveret, såfremt der er væsentlige udfordringer/afvigelser i de respektive projekter, er til stede.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

2.5 Forvaltningsrevision

Det overordnede mål med forvaltningsrevisionen er at vurdere, om der udvises den fornødne økonomiske rationalitet, det vil sige, at der ved forvaltningen er taget skyldigt økonomisk hensyn i bred forstand.

2.5.1 Løbende forvaltningsrevision

Som en integreret del af den finansielle revision har vi løbende vurderet, om udførelsen af Regionsrådets og forretningsudvalgets beslutninger og den øvrige forvaltning af Region Midtjyllands anliggender er varetaget på en økonomisk forsvarlig måde.

En væsentlig forudsætning for varetagelse af en økonomisk forsvarlig forvaltning er, at der efter regionens forhold er implementeret hensigtsmæssige administrative forretningsgange og kontrolprocesser.

Den løbende forvaltningsrevision i 2012 har omfattet vurdering og opfølgning på de af Region Midtjylland implementerede administrative forretningsgange og kontrolprocesser.

Vores løbende forvaltningsrevision i 2012 har blandt andet omfattet vurdering af:

- Økonomiopfølgning og rapportering, herunder vurdering af forretningsgange, interne kontroller og rapportering vedrørende bevillingskontroller
- Kvalitetsfondsfinansierede sygehusbyggerier
- Registrerede aktiviteter på sundhedsområdet med tilsvarende aktiviteter for 2011
- Udnyttelsesgraden af regionens institutionstilbud
- Registrering og kvalitetssikring af aktivitetsdata på sundhedsområdet
- Indgåelse og overholdelse af betalingsaftaler med kommuner vedrørende anvendelse af institutionstilbud på social- og specialundervisningsområdet
- Forretningsgange vedrørende placering af likvide beholdninger, herunder efterlevelse af finansiell politik i relation til anvendelse af finansielle instrumenter
- Forretningsgang for og systemmæssig sikring af udnyttelse af kredittider i forbindelse med betaling af kreditorer
- Afsluttede anlægsinvesteringer > 10 mio. kr. er i overensstemmelse med bevillinger
- Forretningsgang for opfølgning omkring inddrivelse af tilgodehavender
- Arbejde udført af intern kontrol, herunder opfølgning af kontroller vedrørende udgifter til rejse og repræsentation m.v.

Sammenfattende om den løbende forvaltningsrevision

Den løbende forvaltningsrevision har ikke givet anledning til revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger.

2.5.2 Juridisk - kritisk revision

Det overordnede formål med juridisk - kritisk revision er at vurdere lovmedholdeligheden i bred forstand.

Den juridiske kritiske revision har taget udgangspunkt i regionens generelle kontrolmiljø og organisatoriske kompetencer på de forskellige områder.

Som en integreret del af revisionen har vi blandt andet vurderet, hvorvidt Regionsrådets beslutninger vedrørende økonomiske dispositioner er i overensstemmelse med lovgivningen og sædvanlig praksis.

Den juridiske - kritiske revision i 2012 har bl.a. omfattet en vurdering af:

- Overholdelse af bevillinger og afgrænsning af tilladte aktiviteter, herunder en analyse af, hvorvidt der på de fastlagte bevillingsniveauer har været afholdt beløb udover de meddelte bevillinger, jf. afsnit 5.2.4
- Regionen har fortsat en mindre aktiebesiddelse, som ikke er i overensstemmelse med lov om regioner. Regionen er opmærksom herpå og arbejder på et salg heraf
- Lønninger og vederlag til Regionsråd og direktionen udbetales i overensstemmelse med reglerne herfor
- Låneoptagelse, herunder hvorvidt der foreligger godkendelse fra Økonomi- og Indenrigsministeriet, samt at der foreligger opgørelser over forbrug inden for hver af de respektive godkendelser, jf. afsnit 5.3.3
- Anbringelsesregler, herunder løbende overholdelse af kassekreditregler, jf. afsnit 5.3.3
- Korrekt placering af direkte henførbare udgifter og indtægter i de tre finansieringskredsløb samt fordeling af fællesudgifter og renter til de 3 finansieringskredsløb, jf. afsnit 5.2.1
- Moms- og afgifter håndteres i overensstemmelse med reglerne herfor.

Sammenfattende om den juridiske - kritiske revision

Den juridiske - kritiske revision har ikke givet anledning til nye revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger.

2.5.3 Udvidet forvaltningsrevision

I Region Midtjyllands revisionsregulativ er det forudsat, at der kan udføres udvidet forvaltningsrevision, som er planlagte målrettede undersøgelser af områder og forhold, som har væsentlig økonomisk betydning.

Vi har i 2013 afsluttet udvidet forvaltningsrevisionsopgaver vedrørende

- Budgetlov og styringsmæssige konsekvenser heraf. Opgaven har omfattet en gennemgang og vurdering af regionens centrale og decentrale styringsværktøjer til sikring af, at ledelsesrapporteringen understøtter ledelsens styringsbehov, samt vurdering af initiativer til regionens fremtidige styringsproces

- Forskningsprojekter m.v. der indregnes på eksterne kontoafsnit. Opgaven har omfattet etablering af overblik over omfanget af forskningsprojekter, samt vurdering af, om regionens kontrolmiljø er hensigtsmæssigt tilrettelagt ud fra væsentlighed og risiko
- Forsyningsområdet. Opgaven har omfattet etablering af et samlet overblik over det regionale forsyningsområde, der kan danne grundlag for udarbejdelse af en regional forsyningsstrategi, samt identifikation og kvalificering af mulige indsatsområder.

Den udvidede forvaltningsrevision har ikke givet anledning til revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger. Vi har i vores rapportering af de udførte forvaltningsrevisionsopgaver angivet kommentarer og forslag til forbedringer.

3 Risikovurdering, revisionsstrategi og -plan

3.1 Risikovurdering

Med henblik på at opdatere vores forståelse af Region Midtjylland og dens omgivelser samt vurdere risici for væsentlig fejl i forvaltningen og regnskabsaflæggelsen har vi ajourført vores informationer om og beskrivelser af regionen, herunder:

- Mål, strategier samt ledelses- og styringsgrundlag
- Økonomiske og likviditetsmæssige situation
- Organisation, herunder ledelsesovervågning, funktionsadskillelse, kompetencefordeling og retningslinjer på væsentlige områder
- Forretningsgange og interne kontroller
- Regnskabssystemer m.v. og den anvendte regnskabspraksis
- It-anvendelsen.

Som revisorer har vi pligt til med professionel skepsis at overveje muligheden for besvigelser og fejl ved revisionen af årsregnskabet. Revisionen tilrettelægges derfor bl.a. med henblik på at afdække væsentlige fejl som følge af besvigelser. Forekommer der besvigelser, er der forøget risiko for, at årsregnskabet indeholder væsentlig fejlinformation, idet besvigelser sædvanligvis tilsløres eller holdes skjult.

3.2 Revisionsstrategi og -plan

Vi har fastlagt den overordnede revisionsstrategi og -plan for 2012 på baggrund af regionens revisionsregulativ og baseret på en vurdering af risici for væsentlige fejl og mangler i årsregnskabet.

Revisionsstrategi

Revisionsstrategien fastlægger overordnet revisionens omfang, tidsmæssige placering og retning. Revisionsstrategien skal sikre, at revisionen fokuseres mod de væsentligste og mest risikofyldte forretningsmæssige og administrative områder af betydning for årsregnskabet.

Med henblik på at udføre en effektiv revision har vi valgt at basere hovedvægten af vores revision på *systembaseret revision*, hvor vi vurderer og ved stikprøver tester de af ledelsen etablerede registreringssystemer, forretningsgange og interne kontroller samt deres sammenhæng til regnskabsposter, noter og øvrige krævede oplysninger m.v.

Herudover er der i fornødent omfang foretaget *substansbaseret revision*, hvor vi tester poster i resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, noter og andre krævede oplysninger m.v. til eksternt og anden dokumentation samt udfører regnskabsanalytisk revision.

Revisionsplan

På baggrund af den overordnede revisionsstrategi har vi udarbejdet en revisionsplan med henblik på effektivt at reducere revisionsrisikoen til et acceptabelt lavt niveau. I revisionsplanen er arten, den tidsmæssige placering og omfanget af den revision, der planlægges udført, fastlagt.

Ved udførelsen af revisionen foretager vi løbende en vurdering af, om udførelsen af Regionsrådets og forretningsudvalgets beslutninger og den øvrige forvaltning af Region Midtjyllands anliggender er varetaget på en økonomisk forsvarlig måde. Endvidere omfatter den løbende forvaltningsrevision en vurdering af de implementerede administrative forretningsgange og kontrolprocesser.

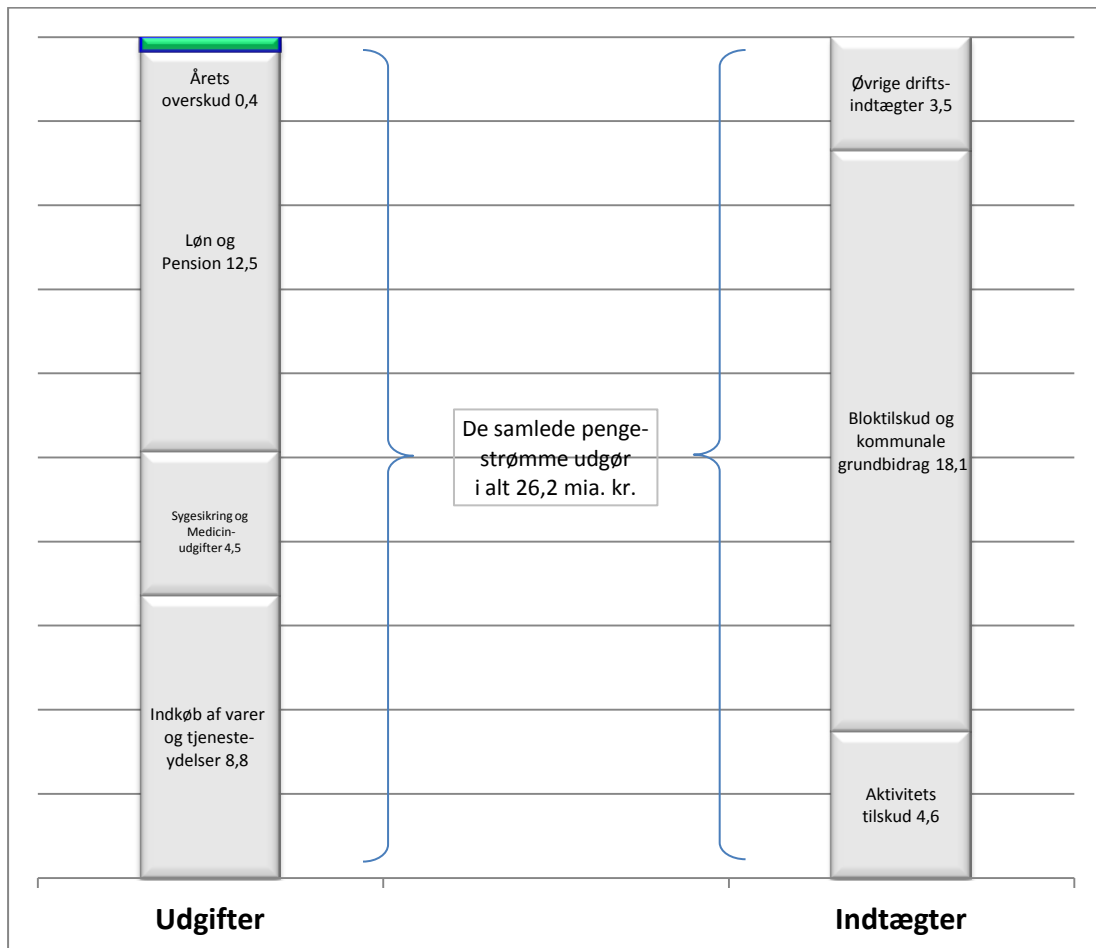
4 Den udførte revision af forretningsgange og interne kontroller m.v.

Revisionen i årets løb har til formål at undersøge og vurdere, om regionens rapporteringssystemer, forretningsgange og interne kontroller fungerer forsvarligt.

Formålet er at påse, hvorvidt der forefindes korrekte, valide og rettidige regnskabsregistreringer som grundlag for regnskabsaflæggelsen, samt om der udvises den fornødne økonomiske rationale, det vil sige, at der ved forvaltningen er foretaget skyldigt økonomisk hensyn i bred forstand.

Revisionen har været rettet imod forretningsgange og interne kontroller, hvor der er en risiko for væsentlige fejl og mangler i årsrapporten.

Regionens væsentligste betalingsstrømme opgjort i mia. kr. og de hertil knyttede tværgående nøgleprocesser kan, jf. årsrapporten for 2012, dækkende drift og anlæg, illustreres således (mia. kr.):

Vores revision har fokuseret på undersøgelse og vurdering af forretningsgange og interne kontroller inden for følgende udvalgte betalingsstrømme og tværgående nøgleprocesser:

- Proces for udarbejdelse af økonomirapportering
- Lønområdet
- Indkøb af varer og tjenesteydelser, herunder betalinger
- Balancen, herunder ledelsestilsyn
- Kommunale takstbetalinger vedrørende social- og specialundervisningsområdet
- Aktivitet på regionshospitaler
- Nære sundhedstilbud (sygesikring og medicinområdet)
- Administrativ it-anvendelse.

Vores revision af forretningsgange og interne kontroller understøtter, at de af ledelsen etablerede væsentlige forretningsgange og interne kontroller samt regnskabs- og informationssystemer som helhed giver et forsvarligt grundlag for udarbejdelse af årsregnskabet.

Efterfølgende er redegjort yderligere for den gennemførte revision af forretningsgange og interne kontroller.

4.1 Regnskabsudarbejdelse

Ved revisionen af årsrapporten for 2012 har vi påset, at de indeholdte regnskabstal for 2012, som indgår i regnskabsrapporteringen for de enkelte regionshospitaler og institutioner m.v., er i overensstemmelse med årsrapporten for 2012.

I regnskabsrapporterne har regionshospitalerne og institutionerne redegjort for væsentlige afvigelser mellem det realiserede resultat og det korrigerede budget for 2012. Vi har foretaget en vurdering af disse redegørelser og påset, at de fremgår rigtigt i årsberetningen for 2012.

4.2 Psykiatri og social

Opkrævning hos kommuner for anvendelse af institutionspladser m.v.

Kommunernes betaling for anvendelse af regionens institutionstilbud m.m. udgør i regnskabsåret 2012 i alt 1.199,7 mio. kr. mod 1.237,6 mio. kr. i 2011.

For at sikre dokumentationen ved køb af pladser mellem myndigheder skal der indgås en skriftlig betalingsaftale mellem institutionen og beboernes handlekommuner. Betalingsaftalen indeholder lovgrundlag, takster, dato for ikrafttræden m.m.

Vi har foretaget revision af forretningsgange og interne kontroller omkring opkrævning for kommunernes anvendelse af regionens udbud af institutionspladser på det sociale område.

Revisionen har omfattet en vurdering af de centralt etablerede forretningsgange og interne kontroller omkring opkrævningen af takster for kommunernes anvendelse af regionens institutionstilbud m.m., herunder udarbejdelsen af belægningsstatistikker. Revisionen har endvidere omfattet en vurdering af, hvorvidt opkrævningen sker rettidigt.

Indtægterne opkræves i henhold til rammeaftalen med kommunerne. Opkrævning sker centralt via et afregningssystem på baggrund af institutionernes indberetninger om kommunernes anvendelse af institutionspladser m.m.

I forbindelse med den afsluttende revision af regnskabet har vi påset, at der er sammenhæng mellem de ifølge afregningssystemet foretagne opkrævninger med de i regnskabet indgåede beløb.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

4.3 Regional Udvikling

Udover den revision, der udføres på tværs af regionens driftsenheder af lønninger, indkøb af varer og tjenesteydelser, it-anvendelse, administration omkring balancekonti m.m., har vi

som led i vores revision foretaget en overordnet gennemgang af procedurerne for budgetopfølgning m.v.

Regionen modtager først efter supplementsperiodens udløb oplysninger om efterregulering af bestillerbidrag til kollektiv trafik på baggrund af Midttrafiks regnskab. Efterfølgende har det vist sig, at Region Midtjyllands andel af Midttrafiks resultat for 2012 vil være ca. 13,4 mio. kr. mindre end, hvad regionen har betalt og omkostningsført i 2012.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i skrivelse af 27. september 2012 orienteret om ændring i regnskabspraksis vedrørende tilsagn om projekttilskud. Ændringen medfører, at tilsagn skal indregnes fuldt ud i det regnskabsår, hvor der gives en bevilling.

Som konsekvens heraf har regionen ved en korrektion af balancen pr. 1. januar 2012 afsat allerede afgivne tilsagn for tidligere år på 398,7 mio. kr. som en forpligtelse i balancen. Ændringen af regnskabspraksis har medført en negativ egenkapital på det regionale udviklingsområde på 173,6 mio. kr., som afvikles via overskud i 2013 og 2014. Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

4.4 Løn og pensioner

Lønudgifter og pensioner ved regionen udgør 12,5 mia. kr. (12,2 mia. kr. i 2011) på årsbasis. Antallet af medarbejdere i regionen udgør ca. 26.372 årsværk. Lønadministration sker ved regionens 7 lønkontorer, som varetager lønberegning og udbetaling vedrørende medarbejdere tilknyttet det pågældende område. Systemmæssigt benytter regionen lønsystemet Silkeborg Data.

Vores revision af lønområdet hos regionens lønkontorer har omfattet forretningsgange og interne kontroller med fokus på forretningsgange og kontroller i forbindelse med ansættelse og fratrædelse af medarbejdere, udbetaling af vederlag til regionsrådsmedlemmer, aflønning af direktion, ydelser til medarbejdere ansat ved løneheder samt vedrørende nettolønudbetalinger udover et fastsat væsentlighedsniveau. Herudover har vores revision omfattet indberetning af variable lønydelser, sygdom, barsel m.v. samt hjemtagelse af dagpengerefusioner.

Ved revisionen af årsregnskabet for 2012 har vi foretaget en gennemgang og vurdering af kontrolprocedurer rettet mod medarbejdere ansat på lønkontorer med indberetningsadgang til lønsystemet, samt stikprøvevis foretaget gennemgang af de til SKAT indberettede oplysninger om A-indkomst, arbejdsmarkedsbidrag og A-skat m.m.

Vi har endvidere gennemgået systemrevisionserklæring af 31. januar 2013 fra Silkeborg Data.

Vores revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

4.5 Praksisområdet og tilskudsmedicin

Området har i 2012 administreret ydelser for i alt ca. 4,5 mia. kr. (2011 ca. 4,6 mia. kr.). Beløbet fordeles med ca. 3,1 mia. kr. (2011 ca. 3,1 mia. kr.) til praksisområdet og ca. 1,4 mia. kr. (2011 ca. 1,5 mia. kr.) til medicinområdet.

Områdets administration er baseret på overenskomstmæssige ydelser, der honoreres efter fastlagte forretningsgange og anvendelse af afregningssystemer, som behandler regningsdata fra yderne og apotekerne.

Revisionen har omfattet gennemgang og vurdering af adgang til og procedurer ved opsætning af afregningssystemerne, samt forretningsgange i forbindelse med håndtering af data og afstemningsrutiner m.v.

Revisionen har endvidere omfattet gennemgang af de foreliggende afstemninger mellem underliggende systemer og regnskabssystemet, samt gennemgang af afstemninger af de til SKAT afgivne oplysninger vedrørende udbetalte ydelser efter sygesikringsloven med registreringer i regionens bogføring. Endelig har revisionen omfattet stikprøvevis gennemgang af poster i regionens bogføring.

Region Midtjylland har i 2011 påbegyndt implementering af et nyt afregningssystem Praksys. Implementeringen forventes afsluttet i 2013.

Vores revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

4.6 Indkøb af varer og tjenesteydelser, herunder betalinger

Vores revision har omfattet de væsentligste betalingsstrømme, som administreres i regionens centrale økonomi- og indkøbssystemer samt i økonomisystemerne, der anvendes på hospitalsapotekerne. Det samlede køb af varer og tjenesteydelser udgør ca. 8,8 mia. kr., hvoraf hospitalsapotekernes andel udgør 1,4 mia. kr.

Revisionen har omfattet kontroller i forbindelse med attestation og anvisning af bilag, automatiske kontroller i de anvendte it-systemer samt kontroller, der udføres af Intern Kontrol.

Hospitalsapotekernes økonomisystem gør det ikke muligt at adskille attestation og anvisning af bilag og efterlever således ikke kasse- og regnskabsregulativets krav til funktionsadskillelse. Koncernøkonomi har vedrørende regnskabsåret 2012 givet dispensation fra kravene i kasse- og regnskabsregulativet.

Regionen har derfor implementeret kompenserende kontroller vedrørende modtagelse af varer m.v. på sygehusapotekerne.

Vores revision har omfattet disse kompenserende kontroller, herunder udførte ledelsestilsyn, samt gennemgang af dækningsbidragsanalyser. Vi har ikke konstateret fejl ved vores revision af disse kompenserende kontroller, men anbefaler, at regionen udvider de kompenserende kontroller til at omfatte kontrol af, at priserne på indkøbsfakturaer er i overensstemmelse med de afgivne ordrer fra den væsentligste leverandør, Amgros. Det samlede indkøb hos Amgros udgjorde ca. 1,1 mia. kr. i 2012.

Regionerne har igangsat udvikling af et nyt økonomistyringssystem til hospitalsapotekerne. Det nye system, som forventes implementeret i 2014, vil indeholde forbedrede kontroller vedrørende godkendelse af indkøb.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger.

Revisionen har givet anledning til følgende supplerende oplysninger:

4.6.1 Supplerende oplysninger

Vi anbefaler, at regionen udvider de interne kontroller til at omfatte kontrol af, at indkøbsfakturaer er i overensstemmelse med modtagne varer m.v. fra den væsentligste leverandør, Amgros.

Vi er bekendt med, at regionen fremadrettet arbejder på at etablere systematisk sammenholdelse af priser på ordrer og fakturaer.

4.7 Finansiell status, herunder ledelsestilsyn

I forbindelse med revisionen har vi foretaget en gennemgang af de finansielle statuskonti, der administreres på regionshusene og regionshospitalerne, hvilket i al væsentlighed afdækker det samlede finansielle statusområde i regionens regnskab.

Som følge af det meget betydelige antal finansielle statuskonti på regionshusene og regionshospitalerne har vores primære fokus været rettet mod de lokalt etablerede ledelsestilsyn vedrørende statuskonti, suppleret med en stikprøvevis gennemgang af udvalgte afstemninger med henblik på en vurdering af afstemningernes indhold.

Gennemgangen har i al væsentlighed vist, at afstemningsprocedurer og ledelsestilsyn har fungeret som forudsat.

Revisionen af området har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

4.8 Administrativ it-anvendelse

Den administrative it-anvendelse i regionen omfatter forretningssystemer, der anvendes til administration og registrering af økonomiske transaktioner. Disse it-systemer anvendes til finansbogholderi, økonomistyring, indkøb af varer og tjenesteydelser, administration af lønninger og gager til regionens medarbejdere, afregning af honorarer til læger, speciallæger, apotekere m.fl., fakturering vedrørende kommunale takstbetalinger på social- og psykiatriområdet, elektronisk behandling og anvisning af regionens betalinger, budget- og bevillingskontrol samt ledelsesrapportering.

Regionens økonomiske registreringer samt forvaltning af regionens økonomi er i væsentligt omfang afhængig af, at administrationen og driften af de administrative it-systemer sker på en forsvarlig og betryggende måde.

Revisionen har omfattet udvalgte kontroller til sikring af en hensigtsmæssig og sikker drift, herunder administration af medarbejders fysiske og logiske adgange til systemer og data, styring af væsentlige ændringer til de anvendte it-systemer, overvågning samt afhjælpning af fejl og problemer, sikkerhedskopiering m.v. Herudover har revisionen omfattet supplerende analyser af data på udvalgte områder.

For systemer, hvor administration og kontroller helt eller delvist er outsourcet til eksterne leverandører, har revisionen omfattet en vurdering af foreliggende systemrevisionserklæringer.

Regionen har i 2012 fortsat implementering af regionens informationssikkerhedspolitik, herunder udarbejdelse af en informationssikkerhedshåndbog. Informationssikkerhedshåndbogen er færdiggjort og forventes implementeret i 2013. Revisionen for 2013 vil omfatte vurdering af implementering af informationssikkerhedshåndbogen, herunder om beskrevne kontroller m.v. er implementeret.

Regionen har endvidere i 2012 påbegyndt udarbejdelse af beredskabsplan for alle forretningskritiske systemer og processer. Der er ikke fastsat afslutningstidspunkt herfor.

Revision har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

5 Udført revision af årsregnskabet for 2012

5.1 Regnskabet som helhed

I henhold til Økonomi- og Indenrigsministeriet krav til regionernes regnskabsaflæggelse, udmøntet i "Budget- og regnskabssystem for regioner", skal Region Midtjyllands årsrapport for 2012 aflægges efter omkostningsbaserede principper.

I Region Midtjylland har den løbende økonomistyring og økonomirapportering for 2012 i lighed med tidligere været baseret på udgiftsbaserede principper.

I forbindelse med udarbejdelse af årsrapporten for 2012 har regionen udarbejdet omregningstabeller m.v. med henblik på at sikre en korrekt sammenhæng mellem bevillinger, den interne udgiftsbaserede økonomirapportering og regionens eksterne omkostningsbaserede årsrapport.

5.1.1 Formkrav til regnskabsaflæggelse m.v.

Årsrapporten 2012 for Region Midtjylland er udarbejdet i henhold til Økonomi- og Indenrigsministeriet krav til regnskabsaflæggelsen. Disse krav omfatter bl.a. beskrivelse af anvendt regnskabspraksis samt anvendelse af en række obligatoriske bilag, oversigter og redegørelser.

Region Midtjyllands årsrapport for 2012 indeholder de foreskrevne bilag, oversigter og redegørelser.

5.2 Resultatopgørelsen

Efterfølgende har vi givet enkelte kommentarer til vores revision af resultatopgørelsen for 2012. En nærmere gennemgang af årets resultat og årsager til budgetafvigelser fremgår af regionens bemærkninger til årsrapporten, hvortil vi henviser.

Der henvises endvidere til gennemgang af regionens resultatudvikling i perioden 2007 til 2012, jf. afsnit 2.

5.2.1 Finansieringskredsløb

Regionens økonomi består af de tre særskilte finansieringsområder:

- Sundhedsområdet
- Drift af institutioner på social- og specialundervisningsområdet
- Regional Udvikling.

Udgifter til lønninger, køb af varer og tjenesteydelser m.m. henføres som udgangspunkt direkte til de respektive finansieringsområder. Indtægter i form af bloktilskud fra staten, grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne samt aktivitetsbestemte tilskud fra såvel staten som kommunerne henføres ligeledes direkte til de respektive finansieringsområder.

Vi har foretaget en gennemgang af, hvorvidt fordelingen af udgifterne til fælles formål og administration er foretaget i overensstemmelse med bestemmelserne i Økonomi- og Indenrigsministeriet "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Endvidere har vi påset, at fordelingen af renter er foretaget i overensstemmelse med bestemmelserne i "Budget- og regnskabssystem for regioner", ligesom vi har påset, at den anvendte rentesats til intern forrentning er fastsat i overensstemmelse med ministeriets bestemmelser.

Vores revisionsmæssige gennemgang har ikke givet anledning til revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger.

5.2.2 Finansierings- og driftsindtægter

Finansieringsindtægter, Sundhedsområdet og Regional Udvikling

Finansieringsindtægterne er specificeret i resultatopgørelsen, side 92 i årsrapporten for 2012.

Faste tilskud og bidrag

Bloktilskud fra staten og grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne samt tilskud fra bløderudligningsordningen udgør i alt 18.131 mio. kr. mod 18.946 mio. kr. i 2011, svarende til et fald på 4,3 %. Reduktionen i de faste tilskud og bidrag er bl.a. forårsaget af, at i 2012 er sket en omlægning af udviklingsbidrag fra kommunerne fra fast bidrag til aktivitetsafhængigt bidrag.

I tilknytning til vores revision har vi påset, at disse bloktilskud og grund- og udviklingsbidrag er rigtigt modtaget og registreret for 2012.

Aktivitetsafhængige tilskud fra staten og kommunerne

Fra 2012 er kommunernes andel af finansieringen gjort fuldt aktivitetsafhængig. Frem til og med 2011 bestod den kommunale medfinansiering af et grundbidrag pr. borger og et aktivitetsafhængigt bidrag, der afspejlede aktiviteten.

De aktivitetsbestemte tilskud fra stat og kommuner vedrørende det somatiske område, og behandlingspsykiatrien udgør i 2012 i alt 4.546,8 mio. kr. (2011: 4.451,6 mio. kr., inkl. grundbidrag på 1.530,7 mio. kr.).

De aktivitetsbestemte tilskud fra staten og kommunerne er baseret på oplysninger om aktiviteter på de enkelte hospitaler m.v. i regionen der er indberettet til landspatientregistret. På baggrund heraf foretager Statens Serum Institut (SSI) beregning og afregning af den kommunale medfinansiering og meraktivitet i forhold til statens puljer.

Revisionen i forbindelse med regnskabsaflæggelsen har omfattet afstemning af de indtægtsførte aktivitetsbestemte tilskud til modtagne afregninger fra Statens Serum Institut (SSI).

Regionen har oplyst, at manglende registreringer, inkl. korrektioner af fejl, inden fristens udløb den 10. marts 2013, har medført, at regionen har mistet kommunale tilskud for 2012 i størrelsesorden 1,6 mio. kr. ud af en samlet kommunal afregning på 4.547 mio. kr.

Revisionen af området har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

Driftsindtægter, sundhedsområdet

Driftsindtægter på sundhedsområdet udgør 2.195 mio. kr. (2011: 2.212 mio. kr.).

Som følge af implementeringen af MidtEPJ er der på enkelte sygehuse opstået en forsinkelse i slutfaktureringen overfor de 4 øvrige regioner. Region Midtjylland vurderer, at den manglende mellemregionale afregning udgør i størrelsesorden 5 mio. kr., som er medtaget i årsregnskabet for 2012, og som forventes afregnet i 2013.

---●●---

Revisionen af området har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

5.2.3 Periodisering af indtægter og udgifter

Det er af væsentlig betydning for aflæggelse af et retvisende omkostningsbaseret regnskab, at der er foretaget korrekt periodisering af udgifter.

Som led i revisionen af årsrapporten for 2012 har vi foretaget en gennemgang af periodiseringen af udgifter.

Gennemgangen har blandt andet omfattet overordnet analyse af det omkostningsbaserede regnskab, herunder undersøgelse af baggrunden for væsentlige afvigelser mellem de realiserede og budgetterede udgifter på driftsområder, jf. korrigeret budget for 2012.

Den afsluttende revision af årsrapporten har dels omfattet en kontrol af periodiseringen af regnskabet ved en gennemgang af væsentlige udgiftsbilag i perioden 1. december 2012 til ultimo april 2013.

Vores revisionsmæssige gennemgang af den regnskabsmæssige periodisering af udgifter har ikke givet anledning til revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger.

5.2.4 Sammenholdelse af regnskab med bevillinger

Som led i vores revision af årsrapporten for 2012 har vi undersøgt, om de budgettal, der indgår i årsrapporten for 2012, er i overensstemmelse med de bevillinger, som er givet af Regionsrådet.

Dernæst har vi stikprøvevist undersøgt, om regnskabets udgifter og indtægter har hjemmel i de vedtagne bevillinger, og om de er i overensstemmelse med regionens målsætninger, gældende love og bestemmelser samt indgåede kontrakter m.v.

Vores revisionsmæssige gennemgang har ikke givet anledning til revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger.

5.3 Balancen

Efterfølgende har vi givet enkelte kommentarer vedrørende revision af balancen i årsrapport 2012.

5.3.1 Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver inkl. finansielt leasede anlægsaktiver udgør pr. 31. december 2012 11.763 mio. kr. mod 11.216 mio. kr. pr. 31. december 2011. Ændringen i værdien af de materielle anlægsaktiver kan specificeres således:

mio. kr.	2012	2011
Værdi 1. januar	11.216	10.674
Årets investeringer, netto	1.207	1.206
Årets af- og nedskrivninger	-660	-664
Værdi 31. december	11.763	11.216

I balancen indregnes anlægsinvesteringer over 100 tkr. og med en levetid på over et år. Indregning af materielle anlægsaktiver baseres dels på anvendelse af anlægsbevillinger og dels på indberetninger fra regionens decentrale enheder.

Som led i revisionen har vi stikprøvevis gennemgået til- og afgang samt afskrivninger, herunder påset, at indregningen er sket i overensstemmelse med regionens regnskabspraksis.

Afholdte anlægsudgifter aktiveres løbende som igangværende arbejder. Når anlægsprojektet er afsluttet, bliver der aflagt anlægsregnskab, hvor der tages stilling til, hvor stor en del af de afholdte omkostninger der opfylder kriterierne for aktivering og afskrivning. I det omfang anlægsudgifterne ikke vurderes at opfylde kriterierne for aktivering, kan der i lighed med tidligere år være manglende sammenfald mellem det år, hvor anlægsudgifter afholdes, og det år hvor de udgiftsføres.

Det er ledelsens opfattelse, at værdien af de materielle anlægsaktiver under et er opgjort i overensstemmelse med den af Regionsrådet vedtagne regnskabspraksis for Region Midtjylland.

Vi kan på baggrund af vores revision tilslutte os den regnskabsmæssige behandling af materielle anlægsaktiver i balancen pr. 31. december 2012.

Der henvises til afsnit **Error! Reference source not found.** om opfølgning på tidligere afgivne supplerende oplysninger.

5.3.2 Pensionsforpligtelser

Regionen har en række ydelsesbaserede pensionsordninger vedrørende tjenestemandsansatte og ansatte på tjenestemandslignende vilkår, der ikke afdækkes ved løbende indbetaling til eksterne pensionsselskaber.

Pensionsforpligtelserne har i hovedposter udviklet sig således, dels i 2012 og dels i hele regionens levetid fra 2007 til 2012:

mio. kr.	2012	Akkumuleret 2007-12
Pensionsforpligtelser 1. januar	4.182,4	2.530,0
Tilvækst, der er omkostningsført i resultatopgørelsen	83,6	563,9
Fradrag for pensioner, der er udbetalt i årets løb	-59,4	-211,9
Tilskud fra staten til fremtidige tjenestemandsudbetalinger vedrørende ansatte ved banerne	4,7	13,0
Forøgelse af pensionsforpligtelse, der er udgiftsført på regionens egenkapital (reduceret egenkapitalen)	64,0	1.380,3
Pensionsforpligtelse 31. december	4.275,3	4.275,3

Pensionsforpligtelsen pr. 31. december 2012 er opgjort af SB Aktuar på basis af oplysninger defineret af regionens løn- og personaleafdeling leveret af Silkeborg Data.

Som led i vores revision af pensionsforpligtelsen har vi gennemgået SB Aktuars notat om beregning og forudsætninger for beregning af regionens pensionsforpligtelser til tjenestemænd pr. 31. december 2012.

Dernæst har vi vurderet regionens forretningsgang, som skal sikre rigtigheden af datagrundlag udarbejdet af Silkeborg Data.

Vi har ingen bemærkninger til SB Aktuars beregningsmodel og de anvendte værdier for diskonteringsrente og forventet lønregulering, som er i overensstemmelse med Kommunernes Landsforenings anbefalinger.

I henhold til "Budget- og regnskabssystem for regioner" skal resultatopgørelsen belastes med et omkostningstillæg på 20,3 % i forhold til lønudbetalinger til tjenestemandsansatte medarbejdere. Den resterende del af forpligtelsen føres direkte på egenkapitalen. Samlet set er der ført 1.380,3 mio. kr. direkte på egenkapitalen i perioden 2007 til 2012.

Det er ledelsens opfattelse, at pensionsforpligtelserne er opgjort i overensstemmelse med regionens regnskabspraksis på området, baseret på en pensionsalder på 62 år. Vi kan tilslutte os den regnskabsmæssige værdiansættelse, og revisionen har ikke givet anledning til revisionsmæssige bemærkninger eller supplerende oplysninger.

5.3.3 Gældsforpligtelser

Årets låneoptagelse

Region Midtjyllands netto-låneoptagelse udgør -146,4 mio. kr. i regnskabsåret 2012 og sammensætter sig af låneoptagelse på i alt 159,0 mio. kr. og afdrag på 305,4 mio. kr.

Vi har påset, at der foreligger godkendelser fra Økonomi- og Indenrigsministeriet til låneoptagelsen, ligesom vi har påset, at låneoptagelsen er anvendt til de meddelte formål.

I forbindelse med vores revision, har vi endvidere påset, at regionen har overholdt den særlige kassekreditregel, jf. lånebekendtgørelsen.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

Gældspleje

Den finansielle politik for Region Midtjylland er godkendt af Regionsrådet den 23. september 2009. Det fremgår af den finansielle politik, at andelen af fastforrentede lån skal udgøre mellem 25 % og 75 %, mens den variabelt forrentede del af gælden må udgøre mellem 25 % og 75 %. Det fremgår dernæst, at der i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet for regionen skal ske afrapportering til Regionsrådet om regionens finansielle status.

Regionen har indgået gældsplejeaftale med Jyske Bank og Danske Capital, hvorefter Jyske Bank og Danske Capital ved handel med finansielle instrumenter bidrager til optimering af regionens finansieringsomkostninger m.v.

Pr. 31. december 2012 udgør den langfristede gæld ekskl. leasingforpligtelse 4.393 mio. kr. Tages der højde for indgåede renteswaps, udgør den fast forrentede del 44 % af den langfristede gæld.

5.3.4 Egenkapital

Regionens egenkapital udgør pr. 31. december 2012 1.780,1 mio. kr. mod 1.640,8 mio. kr. pr. 31. december 2011.

Regionens egenkapital har i hovedposter udviklet sig således i regnskabsåret 2012:

mio. kr.	2012	2011
Egenkapital 1. januar	1.640,8	1.533,9
Ændring af regnskabspraksis vedrørende indregning projektilsagn	-398,7	0
Årets resultat vedrørende Sundhed og Regional Udvikling	434,5	238,7
Modtagne donationer m.m.	140,6	225,9
Øget hensættelse til pensionsforpligtelser samt patient- og arbejds-skader	-64,0	-357,4
Øvrige	26,9	-0,3
Egenkapital 31. december	1.780,1	1.640,8

Vi har som led i revisionen stikprøvevis påset, at de foretagne reguleringer direkte på egenkapitalen er foretaget i overensstemmelse med "Budget- og regnskabssystem for regioner".

Ved donationer, herunder statens tilskud til kvalitetsfondsstøttede sygehusprojekter, der anvendes til helt eller delvis finansiering af aktiver, skal aktivet indregnes til kostpris, og et tilsvarende beløb skal indregnes som donation under regionens egenkapital.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

6 Ledelsesberetning

I tilknytning til revisionen af årsregnskabet har vi gennemlæst ledelsesberetningen og:

- sammenholdt oplysningerne heri med oplysningerne i årsregnskabet
- sammenholdt oplysningerne heri med den viden og de forhold, vi er blevet bekendt med i forbindelse med vores revision
- ud fra vores viden om "Budget og regnskabssystem for regioner" taget stilling til, om der er fejl eller mangler i ledelsesberetningen.

Vi har ikke foretaget nye, særskilte arbejdshandlinger i forbindelse med vores udtalelse om ledelsesberetningen.

Det udførte arbejde har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

7 Opfølgning på tidligere rapporterede supplerende oplysninger

Som afslutning af revisionen af Region Midtjylland for 2012 er der efterfølgende redegjort for tidligere afgivne supplerende oplysninger, jf. revisionsberetning nr. 22 af 15. august 2012.

7.1 Tidligere afgivne supplerende oplysninger - fortsat gældende

7.1.1 Regnskabsresultat på social- og specialundervisningsområdet

Vi har tidligere angivet supplerende oplysninger omkring afklaring af forskelle i regnskabspraksis mellem regionens årsrapport og takstaftalen, der er indgået mellem kommunerne i regionen og Region Midtjylland (senest i revisionsberetning nr. 22. af 15. august 2012 vedrørende revisionen af regnskabet for 2011).

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved skrivelser af den 6. juli 2012 svaret på Region Midtjyllands spørgsmål om indregning af feriepenge i taksterne, herunder håndteringen af feriepengeforpligtelser i forbindelse med Horsens og Silkeborgs Kommunes overtagelse af regionale tilbud.

Regionen drøfter fortsat med kommunerne alternative modeller for håndtering af feriepengeforpligtelser i taksterne, herunder model for håndtering af hensættelser til feriepenge i forbindelse med delingsaftaler om overdragelse/overtagelse af institutioner. Regionen forventer en afklaring på disse drøftelser i løbet af efteråret 2013.

Vi vil i forbindelse med revisionen af regnskabet for 2013 følge op på afklaringen af forholdet omkring behandlingen af feriepengeforpligtelsen.

Forholdet er fortsat gældende.

For så vidt akkumulerede beløb vedrørende igangværende anlægsarbejder, der ikke har været aktiveret og omfattet af takstaftaler med kommunerne, så har regionen i 2012 foretaget en gennemgang og udredning heraf. Forholdet anses som afsluttet.

7.1.2 Fondsadministration

Revisionsberetning nr. 22 af 15. august 2012 indeholdt supplerende oplysning om præcisering m.v. af definition m.v. af, hvilke projekter der skal indregnes på eksterne kontoafsnit m.v.

Vi anbefalede, at den foreliggende vejledning præciseres således, at de eksterne konti alene anvendes til eksternt finansierede midler, samt at der foretages en gennemgang og afstemning af de igangværende fondsprojekter med henblik på en vurdering af, om der henstår beløb, der rettelig burde tilbageføres til hospitalsenhedernes drift.

Regionen har i 2013 gennemført en forvaltningsrevisionsopgave med henblik på at danne sig et overblik over omfanget af fondsprojekter samt interne kontroller i tilknytning hertil og vil i forlængelse heraf iværksætte tiltag til bedre styring af projekterne.

Forholdet er fortsat gældende.

7.2 Tidligere afgivne supplerende oplysninger - afsluttede/udgåede

7.2.1 Materielle anlægsaktiver

Beretning nr. 14 af 13. august 2010 indeholder en supplerende oplysning om, at regionen har en række udfordringer i forbindelse med indhentelse af information om afholdte anlægsinvesteringer. Endvidere anbefalede vi, at der årligt foretages en vurdering af, hvorvidt afholdte anlægsudgifter på større igangværende anlægsprojekter fuldt ud kan aktiveres eller skal udgiftsføres helt eller delvist. Det er vores vurdering, at forholdet fortsat er gældende.

I administrationens kommentarer til vores beretning nr. 22 af 15. august 2012 fremgår, at forholdet alene har betydning for periodiseringen af regnskabsresultatet opgjort efter omkostningsbaserede principper, og da regionens løbende økonomistyring og økonomirapportering er baseret på udgiftsbaserede principper, er det administrationens vurdering, at den nuværende praksis videreføres.

Vi tager administrationens vurdering til efterretning og lader hermed vores supplerende oplysning udgå.

7.2.2 Akkumuleret resultat vedrørende social- og specialundervisningsområdet

Revisionsberetning nr. 22 af 15. august 2012 indeholdt supplerende oplysning om beløb vedrørende berigtigelse af den akkumulerede udgiftsførte forrentning af igangværende anlægsprojekter for 2007 til 2009. Berigtigelsen belastede årets resultat for 2011 med 25,1 mio. kr.

Beløbet på 25,1 mio. kr. burde ikke have påvirket årets resultat for 2011. Forholdet havde ingen betydning for regionens mellemværende "Akkumuleret resultat vedrørende social- og specialundervisning" med kommunerne.

Forholdet anses for afsluttet.

7.2.3 Anlægsprojekter

Revisionsberetning nr. 22 af 15. august 2012 indeholdt supplerende oplysning om behov for sikring af, at alle projektudgifter registreres på det enkelte projekt, herunder at det fremover sikres, at der løbende foretages registrering og opfølgning på afholdte anlægsudgifter, samt at der i de tilfælde, hvor regionen har behov for at anlægge en skønnet fordeling mellem driftsudgifter og anlægsudgifter, foreligger dokumentation for det anlagte skøn.

Vi har ikke været forelagt it-anlægsprojekter for 2012. Vi anser derfor forholdet som afsluttet.

8 Øvrige revisionsarbejder

8.1 Anlægsprojekter

Vi har revideret og påtegnet 12 anlægsregnskaber (opgjort pr. 1. juli 2013) for afsluttede anlægsprojekter over 10 mio. kr. i perioden 16. august 2012 – 15. august 2013, forinden disse fremsendes til Regionsrådets behandling.

Revisionen af alle anlægsregnskaberne har omfattet en afstemning af anlægsregnskaberne med regionens bogføring, gennemgang af foreliggende anlægsbevilling, suppleret med forespørgsler til relevante medarbejdere ved regionen samt stikprøvevis undersøgelse og vurdering af informationer, der understøtter anlægsregnskabets beløb og oplysninger.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger

8.2 Statsrefusion af udgifter til servicejob

I overensstemmelse med Social- og Integrationsministeriets bekendtgørelse om statsrefusion samt regnskabsaflæggelse og revision af sociale udgifter har vi den 15. august 2013 afgivet revisionsberetning nr. 24 vedrørende revisionen af statsrefusion på det sociale område til udgifter i forbindelse med servicejob.

Revisionen har ikke givet anledning til bemærkninger og supplerende oplysninger.

9 Øvrige forhold

9.1 Direktionens regnskabserklæring

I forbindelse med regnskabsaflæggelsen har vi indhentet en skriftlig erklæring fra direktionen om forhold af væsentlig betydning for årsregnskabet og ledelsesberetningen.

Den modtagne regnskabserklæring har ikke givet anledning til bemærkninger eller supplerende oplysninger.

9.2 Ikke-korrigerede forhold

I henhold til internationale standarder om revision skal vi informere om forhold, som ikke er korrigeret i årsregnskabet for 2012.

Denne oplysning skal gives for at sikre, at Regionsrådet er orienteret herom.

Vi har ikke konstateret beløbsmæssige væsentlige forhold, som ikke er indarbejdet i årsregnskabet. Region Midtjylland deltager som interessent i Aarhus Letbane I/S og Amgros I/S. I forbindelse hermed hæfter regionen solidarisk med de øvrige interessenter for selskabernes gæld og forpligtelser. Oplysning herom fremgår ikke af årsregnskabet for 2012.

Direktionen har over for os bekræftet, at effekten af ovenstående ikke-korrigerede forhold efter direktionens opfattelse er uvæsentlige for årsregnskabet som helhed. Under hensyntagen til omfang og art af det konstaterede forhold kan vi tilslutte os direktionens vurdering.

9.3 Fejlinformation i årsregnskabet som skyldes besvigelser

Som revisorer har vi pligt til med professionel skepsis at overveje muligheden for fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl.

Vi har i forbindelse med planlægningen af revisionen opnået en forståelse for, hvordan der udøves tilsyn med identificerede risici for besvigelser og med den interne kontrol, som der er etableret for at imødegå disse risici.

Direktionen og regionens centrale regnskabsfunktion har oplyst, at regionens forretningsgange og interne kontroller inden for de væsentlige områder efter dens opfattelse anses for dækkende og velfungerende til imødegåelse af risikoen for besvigelser, herunder at der eksisterer passende funktionsadskillelse.

Direktionen har endvidere over for os bekræftet:

- sit ansvar for udformning, implementering og vedligeholdelse af regnskabs- og interne kontrolsystemer med henblik på at forebygge og opdage besvigelser og fejl, og
- at de ikke har kendskab til eller formodning om besvigelser i regionen.

Vi er i forbindelse med vores revision ikke blevet bekendt med forhold, der indikerer eller vækker mistanke om besvigelser af betydning for årsrapporten.

9.4 Overholdelse af lovgivningen

Vi har forespurgt direktionen, om alle kendte aktuelle eller potentielle overtrædelser af lovgivningen, der kan have væsentlig påvirkning på årsrapporten, er oplyst under revisionen og er tilstrækkeligt indregnet og oplyst i årsrapporten. Direktionen har over for os bekræftet, at der dem bekendt ikke er forhold, der har betydning for årsrapporten.

Vi er ikke i forbindelse med vores revision blevet bekendt med overtrædelser af "Budget- og regnskabssystem for regioner" eller anden lovgivning, der er relevant for regionens drift.

9.5 Begivenheder indtruffet efter balancedagen

Til sikring af at væsentlige begivenheder efter regnskabsårets udløb er præsenteret korrekt i årsrapporten, har Region Midtjylland gennemgået og vurderet begivenheder indtruffet efter balancedagen. Direktionen i Region Midtjylland har oplyst, at der efter deres opfattelse ikke er indtruffet væsentlige begivenheder efter balancedagen, som ikke er indarbejdet og tilstrækkeligt oplyst i årsrapporten.

Vi har til sikring af, at væsentlige begivenheder efter regnskabsårets udløb er præsenteret korrekt i årsrapporten, gennemgået referater fra regionsrådsmøderne i perioden frem til 26. juni 2013.

Vi er ikke under vores gennemgang blevet bekendt med begivenheder som i væsentlig grad påvirker årsrapporten for 2012, og som ikke er indarbejdet og tilstrækkeligt oplyst i årsrapporten.

9.6 Forsikringer

Direktionen har på vores forespørgsel bekræftet, at de tegnede forsikringer opfylder de af Regionsrådet trufne afgørelser.

10 Afsluttende oplysninger

10.1 Andre ydelser end revision

Udover den lovpligtige revision har vi efter anmodning udført følgende opgaver for regionen siden vores beretning nr. 22 af 15. august 2012:

- Afgivelse af erklæringer med sikkerhed for en række projekt- og tilskudsregnskaber, herunder kvalitetsfondsprojekter
- Kvalitets- og risikovurdering af kvalitetsfondsprojekter (Det 3. øje)
- Rådgivning og assistance i forbindelse med OPP-projekter.

Foruden ovenstående har vi løbende ydet regionen rådgivning i regnskabs-, skatte- og afgifts- og it-mæssige forhold.

Sikkerhedsforanstaltninger

Forinden accept af ovennævnte opgaver har vi særskilt vurderet betydningen heraf for vores uafhængighed.

Det er vores opfattelse, at de udførte opgaver enkeltvis og samlet er udført i overensstemmelse med gældende bestemmelser om revisors uafhængighed.

10.2 Lovpligtige oplysninger m.v.

I henhold til revisorloven skal vi oplyse,

at vi opfylder lovgivningens krav til revisors uafhængighed, og

at vi under revisionen har modtaget alle de oplysninger, vi har anmodet om.

Aarhus, den 15. august 2013

KPMG

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Claus Hammer-Pedersen
statsaut. revisor

Per Højmark
statsaut. revisor

Revisionsberetning nr. 26 omfattende side 338-366 er fremlagt på mødet den / 2013

Bent Hansen
regionsrådsformand

Bo Johansen
regionsdirektør

Per Grønbech
økonomidirektør